

Την 115η επέτειο γιορτάζει φέτος το ιστορικό Γυμνάσιο-Λύκειο «Ζωγράφειον» της Κωνσταντινούπολης

Η επέτειος ενός εκπαιδευτικού ιδρύματος, όταν μάλιστα έχει ξεπεράσει τα εκατό χρόνια λειτουργίας του, αποτελεί από μόνη της σημαντικό γεγονός. Όταν πρόκειται όμως για ένα ιστορικό σχολείο της Κωνσταντινούπολης, όπως είναι το Γυμνάσιο-Λύκειο «Ζωγράφειον», που φέτος γιορτάζει την 115η επέτειο, τότε σίγουρα το γεγονός αυτό αποκτά ιδιαίτερη σημασία και η Σχολή θα το εορτάσει με σειρά εκδηλώσεων, από τις 19 Σεπτεμβρίου έως τις 25 Οκτωβρίου.

Το μήνυμα που στέλνουν προς κάθε κατεύθυνση οι ομογενείς της Πόλης, με αφορμή την σημαντική αυτή επέτειο, είναι ότι υπάρχουν, δεν σβήσανε. Αυτό που ευελπιστούν είναι να υπάρξουν συντονισμένες προσπάθειες, ώστε να βρεθούν λύσεις στα όποια προβλήματα αντιμετωπίζουν, προσδοκώντας καλύτερες μέρες.

Ακόμη και σήμερα το «Ζωγράφειον» είναι το «φυτώριο», που συνεχίζει να παράγει, εμπνέοντας αισιοδοξία στους περίπου 2.000 Έλληνες της Πόλης ότι μπορούν να οικοδομήσουν το μέλλον τους στον τόπο που γεννήθηκαν, έχοντας ως παρακαταθήκη της πλούσια ιστορία και παράδοση.

Αυτό, άλλωστε, τονίζει σε δηλώσεις του στο ΑΠΕ-ΜΠΕ και ο διευθυντής του «Ζωγραφείου», Ιωάννης Δεμιρτζόγλου, σημειώνοντας ότι η «Πόλη των ονείρων μας», είναι η μοναδική που κληροδότησε στην Οικουμένη τόσο πλούσια πολιτισμική παράδοση.

«Δεν μας ταιριάζουν τα καθημερινά μνημόσυνα και να κλαίμε το χτες. Το μόνο που επιθυμούμε είναι να επιβιώσουμε στο τόπο που γεννηθήκαμε και να μπορούμε να διοικούμε τα ιδρύματα που μας έχουν κληροδοτήσει οι πρόγονοί μας», τονίζει ο κ. Δεμιρτζόγλου, ο οποίος είναι και ο πρώτος διευθυντής απόφοιτος της Σχολής (1978).

Το μεγαλύτερο πρόβλημα της Ομογένειας είναι το δημογραφικό- θα μας πει- ο υψηλός μέσος όρος ηλικίας και η χαμηλή γεννητικότητα. Οι αριθμοί μιλούν από μόνοι τους. Κάθε πρόβλημα που υπήρξε στην Κύπρο είχε δυστυχώς αντίκτυπο και στην ομογένεια της Πόλης. Το 1972, χρονιά που πήγε ο κ. Δεμιρτζόγλου στην πρώτη γυμνασίου, είχαν εγγραφεί 92 παιδιά. Το 1978 αποφοιτήσανε 37. Μεσολάβησε η εισβολή στη μαρτυρική μεγαλόνησο. Τη δε περίοδο των μαζικών απελάσεων από 1963 έως το 1964 ο αριθμός των μαθητών ελαττώθη-

κε κατά 1.400. Από τους 92 συμμαθητές του, στην Πόλη ζούνε σήμερα μόνο πέντε.

Στα πρώτα εκατό χρόνια της ζωής της Σχολής, περίπου 10.000 παιδιά υπήρξαν μαθητές στο Δημοτικό, Γυμνάσιο και Λύκειο του Ζωγραφείου. Τα 2.459 από αυτά πήραν πτυχίο λυκείου. Από ερωτηματολόγιο που συμπλήρωσαν 208 Ζωγραφειώτες, κατά την περίοδο του εορτασμού της 100ετηρίδας της Σχολής, βλέπουμε ότι οι 89 (ποσοστό 43 %) ασχολούνται με επαγγέλματα που προϋποθέτουν πανεπιστημιακές σπουδές, στην πλειοψηφία τους μηχανικοί και γιατροί. Μεταξύ τους υπάρχουν διακεκριμένοι καθηγητές πανεπιστημίου, υψηλόβαθμα στελέχη επιχειρήσεων, πετυχημένοι έμποροι και βιομήχανοι. Αλλά και μια πρόσφατη μελέτη που αναφέρεται στους αποφοίτους της περιόδου 1995-2005 δίνει παρόμοια αποτελέσματα. Από τους 140 αποφοίτους της περιόδου αυτής, οι 111 (ποσοστό 80 %) εγγράφηκαν σε πανεπιστημιακές σχολές, ενώ οι 16 (ποσοστό 13 %) έκαναν και μεταπτυχιακές σπουδές.

Τα τελευταία δεκατέσσερα χρόνια ο μέσος όρος των μαθητών σταθερά κυμαίνεται στους πενήντα. Κατά κοινή ομολογία η καλαισθητή εν γένει εμφάνιση και η εύρυθμη λειτουργία του Ζωγραφείου, το καθιστούν παράδειγμα προς μίμηση ακόμη και πέρα των ορίων της Πολίτικης Ρωμοσύνης. Φέτος, σε διασχολικό διαγωνισμό διαλογικής συζήτησης μεταξύ σαράντα σχολείων της περιοχής Πέρα, όπου εδρεύει, έλαβε την τρίτη θέση.

Ο Δάσκαλος της Πόλης

Δικαίως υπερήφανος για το Ζωγράφειο αισθάνεται ο Δημήτρης Φραγκόπουλος, ο μακροβιότερος διευθυντής στην ιστορία της Σχολής (1958 - 1993), ο οποίος έχει συμβάλει τα μέγιστα στη διατήρηση και ανάπτυξη της, γεγονός που του αναγνωρίζουν όλοι οι ομογενείς. Προς τιμήν του η μεγάλη αίθουσα τελετών του Ζωγραφείου φέρει το όνομά του. Άλλωστε δικό του έργο είναι και αυτή, καθώς το 1962, υπό την καθοδήγηση του, έγινε η ριζική ανακαίνιση στην κτιριακή υποδομή της Σχολής. Τότε ανεγέρθηκαν δύο όροφοι, έγινε εγκατάσταση κεντρικής θέρμανσης, δημιουργήθηκαν νέες αίθουσες διδασκαλίας. Την σχολική χρονιά 1962 - 1963, η Σχολή λειτούργησε με 21 τμήματα.

«Οι συνθήκες ήταν ευνοϊκές και αναπτέρωναν το ηθικό μας,

λέει ο κ. Φραγκόπουλος, επισημαίνοντας ότι «η χαριστική βολή δεν ήταν τα Σεπτεμβριανά, μία μαύρη νύχτα φρίκης. Το μεγάλο κακό έγινε με την απέλαση περίπου 10.000 ελλήνων υπηκόων το 1964. Ακολούθησαν οι απελάσεις συγγενών τους, ακόμα και αυτών που είχαν τουρκική υπηκοότητα».

Η κατάσταση χειροτέρευσε με το Κυπριακό και η Πόλη άδειασε. Ο ίδιος όμως παρέμεινε.

Έμεινε και κράτησε μαζί του και την οικογένειά του. Οι δύο κόρες του, η Μηλίτσα και η Μάγδα παντρεμένες ήδη, ακολούθησαν τα χνάρια του πατέρα, για να συνεχίσουν το χρέος. Η μία είναι καθηγήτρια στο Ζωγράφειο και η άλλη νηπιαγωγός στο «Ζάππειο». Τα τέσσερα εγγονάκια που του χάρισαν, είναι τα διαμαντάκια του, όπως τρυφερά μας είπε.

Ο δυναμικός αυτός Έλληνας, ο Δάσκαλος της Πόλης, όπως τον αποκαλούν όλοι οι ομογενείς, έχει περάσει από χίλια μύρια κύματα, όπως άλλωστε και οι υπόλοιποι. Έχει πολλά πικρά να θυμηθεί, δεν θέλει όμως να τα αναμοχλεύει. Είναι αισιόδοξος και πιστεύει ακράδαντα ότι ήρθε η ώρα να ξαναζωντανέψει η ρωμαϊκή μειονότητα.

«Παρακαλώ όλους να κατανοήσετε τη λαχτάρα μας να κρατηθούμε», λέει με τρεμάμενη φωνή ο υπερήφανος αυτός Έλληνας. «Υπάρχει ένα πυρήνας ομογενειακός που θέλει και πρέπει να μείνει εδώ, να «αναγατίσουμε», αν και δεν τρέφουμε αυταπάτες ότι θα φτάσουμε αριθμητικά την παλιά κατάσταση. Για να κρατηθεί η ομογένεια απαιτείται σύμπνοια, χρειάζεται αγώνας και θυσίες. Αυτό κάνουμε εμείς. Το μόνο που ζητούμε από αυτούς που κρατούν τις τύχες μας στα χέρια τους είναι να μας βοηθήσουν να σταθούμε στα πόδια μας. Δεν θέλουμε να είμαστε επαίτες. Έχουμε ως κοινότητες δυνατότητες που μπορούμε κάλλιστα να τις αξιοποιήσουμε».

Ο Δημήτρης Φραγκόπουλος είναι υπερήφανος για τον Χρυσό Σταυρό του Τάγματος της Τιμής, με τον οποίο τον έχει τιμήσει η Ελλάδα, όπως και το Οφίκιο του Αρχοντος Μεγάλου Διδασκάλου του Γένους από την Α.Θ.Π. που έλαβε από τον Οικουμενικό Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαίο. Η μεγαλύτερη χαρά και ικανοποίηση, όπως μας είπε, προέρχεται από τους μαθητές του, που δεν τον ξεχνούν. Πολλοί από αυτούς είναι σήμερα σε καλές θέσεις, στην Κωνσταντινούπολη και

στην Ελλάδα.

Μεταξύ αυτών και ο επιχειρηματίας Παντελής Βίγκας, ένα από τα πλέον δραστήρια μέλη της ομογένειας της Πόλης. Διανύοντας την πέμπτη θητεία του ως πρόεδρος του Συνδέσμου Αποφοίτων Ζωγραφείου (ιδρύθηκε τον Ιούνιο του 1944), έχει συμβάλει τα τελευταία χρόνια στο «άνοιγμα» της κοινότητα μας προς της Τουρκική κοινωνία. Σταθμός θεωρείται το συνέδριο που διοργάνωσε ο Σύνδεσμος το 2006 με τίτλο «Συνάντηση στην Πόλη-το παρόν και το μέλλον». Ακολούθησαν και άλλες αξιόλογες πολιτιστικές εκδηλώσεις.

«Η πολύτιμη ταυτότητά μας, την οποία διατηρήσαμε ως οφείλαμε, είναι πολύ πλούσια και χρέος μας είναι να την μεταλαμπαδεύσουμε στα παιδιά μας, χωρίς όμως αυτό να σημαίνει ότι θα ζήσουμε ως γκέτο, αλλά να ενταχθούμε στην Τουρκική κοινωνία», λέει ο κ. Βίγκας. «Για να υπάρχει μέλλον πρέπει να υπάρχει παρόν και σήμερα οι προοπτικές είναι πολύ θετικότερες. Το μεγάλο κεφάλαιο της ιστορίας μας, διαχρονικά, είναι το Πατριαρχείο. Στις περίπου 70 κοινότητες μας, όπου άρχισαν να γίνονται εκλογές, μπαίνει «νέο αίμα» και πορευόμαστε όλοι μαζί. Ελπίζουμε ότι θα φανούμε άξιοι συνεχιστές αυτής της μεγάλης ιστορίας της Ρωμοσύνης στην Πόλη. Με αυτό το όραμα ζούμε, χωρίς να ονειροπολούμε, και προσδοκούμε ένα καλύτερο αύριο με τη στήριξη και των απανταχού ελλήνων».

Ιστορία του Ζωγραφείου

Το «Ζωγράφειον» πήρε το όνομά του από τον μέγα δωρητή, ηπειρώτη στην καταγωγή μεγαλοτραπεζίτη του Γαλατά, Χρηστάκη Ζωγράφο, που χορήγησε την κατασκευή του με 10.000 χρυσές λίρες, ποσό υπέρογκο για την εποχή, με μοναδικό όρο η σχολή που θα οικοδομηθεί να προαχθεί σε Πρακτικό Γυμνάσιο και να συντηρείται πάντοτε από την Κοινότητα, τη μόνη υπεύθυνη για τη

διοίκησή της.

Το έργο ανατέθηκε στον νεαρό τότε αρχιτέκτονα Περικλή Φωτιάδη, τα σχέδια του οποίου ενέκρινε η Ελλανόδικος Επιτροπή που συγκροτήθηκε από καθηγητές του Μετσόβειου Πολυτεχνείου. Οι εργασίες οικοδόμησης ξεκίνησαν το Μάιο του 1892 μετά την έκδοση του σχετικού αυτοκρατορικού φερμανίου στις 26 Ραμαζανίου 1309. Τα εγκαίνια της Σχολής έγιναν στις 19 Σεπτεμβρίου 1893, παρουσία του Οικουμενικού Πατριάρχη Νεοφύτου Η'. Πρώτος διευθυντής της Σχολής, που έδωσε τους πρώτους 9 αποφοίτους της το 1899, ήταν ο Μιχαήλ Ι. Κεφάλας.

Το 1909 ιδρύθηκε η «Σχολή Γλωσσών και Εμπορίου» της Κοινότητας Σταυροδρομίου στην παλιά Γερμανοελβετική Σχολή του Κουλά, η οποία αναπέμπει την λειτουργία της το 1924 αφήνοντας ένα αισθητό κενό στην παιδεία των ελλήνων της Πόλης, το οποίο ήρθε να καλύψει το 1948 το «Εμπορικό Λύκειο του Ζωγραφείου». Έτσι η Σχολή είχε πλέον 12 τάξεις: Δημοτικό (Δ, Ε και Στ τάξη), Γυμνάσιο, Πρακτικό Λύκειο και Εμπορικό Λύκειο. Κατά διαστήματα, τα απογεύματα παραδίδονταν στην Σχολή και φροντιστηριακά μαθήματα, όπου οι μαθητές διδασκονταν γαλλικά, γερμανικά, αγγλικά. Κατά τα έτη 1919-1929 και 1948-1958 λειτούργησαν επίσης και νυχτερινές σχολές.

Μετά το 1963 το Ζωγράφειο, ακολουθώντας την μοίρα της Ρωμαϊκής κοινότητας στην Πόλη, γνωρίζει τη σταδιακή, αλλά σταθερή μείωση του αριθμού των μαθητών του. Το Δημοτικό τμήμα, η πρώτη Αστική Σχολή της Κοινότητας Σταυροδρομίου, κλείνει το σχολικό έτος 1973-74. Μετά ακολουθεί το κλείσιμο του Φιλολογικού τμήματος το 1981-82. Η υλικοτεχνική όμως κατάσταση της Σχολής, η παρεχόμενη παιδεία και οι επιτυχίες των μαθητών της δεν υφίστανται καμία έκπτωση. Το σχολικό έτος 1998-1999 το Ζωγράφειο γίνεται μεικτό και δέχεται τις πρώτες Ζωγραφειώτισσες που φέρνουν την χαρά και την δροσιά τους στο αυστηρά ανδροκρατούμενο έως τότε αρρεναγωγείο.

Το Ζωγράφειο, όπως και τα άλλα Ομογενειακά Σχολεία της Πόλης, λειτουργεί σύμφωνα με τα άρθρα 41 και 42 της Συνθήκης της Λοζάννης και τις αποφάσεις των Ελληνοτουρκικών Μορφωτικών Συμφωνιών του 1951 και 1986 Αθηνών.